

**PRAVILNIK
O IZGRADNJI STANICA ZA SNABDEVANJE
GORIVOM MOTORNIM VOZILA I O
USKLADIŠTAVANJU I PRETAKANJU GORIVA
("Sl. list SFRJ", br. 27/71)**

Član 1

Izgradnja stanica za snabdevanje gorivom motornih vozila koja saobraćaju na putevima i uskladištavanje i pretakanje goriva vrše se na način određen Tehničkim propisima o izgradnji stanica za snabdevanje gorivom motornih vozila i o uskladištavanju i pretakanju goriva, koji su odštampani uz ovaj pravilnik i čine njegov sastavni deo.

Član 2

Na rezervoare stanica iz člana 1 ovog pravilnika, u kojima se drži gorivo kojim se snabdevaju motorna vozila, primenjuju se u pogledu projektovanja, konstrukcije, opreme i označavanja odgovarajuće odredbe Pravilnika o izgradnji postrojenja za zapaljive tečnosti i o uskladištavanju i pretakanju zapaljivih tečnosti ("Službeni list SFRJ", br. 20/71) i Pravilnika o izgradnji postrojenja za tečni naftni gas i o uskladištavanju i pretakanju tečnog naftnog gasa ("Službeni list SFRJ", br. 24/71), ako ovim pravilnikom nije drukčije određeno.

Član 3

Pojmovi dati u Tehničkim propisima o izgradnji stanica za snabdevanje gorivom motornih vozila i o uskladištavanju i pretakanju goriva, koji čine sastavni deo ovog pravilnika, imaju isto značenje kao pojmovi iz tačke 1 Tehničkih propisa o izgradnji postrojenja za zapaljive tečnosti i o uskladištavanju i pretakanju zapaljivih tečnosti, koji čine sastavni deo Pravilnika o izgradnji postrojenja za zapaljive tečnosti i o uskladištavanju i pretakanju zapaljivih tečnosti.

Član 4

U postojećim stanicama za snabdevanje gorivom motornih vozila moraju se mere obezbeđenja predviđene odredbama ovog pravilnika sprovesti u roku od dve godine od dana njegovog stupanja na snagu.

Član 5

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu SFRJ".

TEHNIČKI PROPISI O IZGRADNJI STANICA ZA SNABDEVANJE GORIVOM MOTORNIM VOZILA I O USKLADIŠTAVANJU I PRETAKANJU GORIVA

1. Opšte odredbe

- 1.1 Pod stanicom za snabdevanje gorivom motornih vozila koja saobraćaju na putevima (u daljem tekstu: stanica) podrazumevaju se: uređaji za snabdevanje motornih vozila svim vrstama tečnih goriva i tečnim naftnim gasom kad se koristi kao pogonsko gorivo, kao i uređaji za snabdevanje uljem za loženje koje se upotrebljava u domaćinstvu, cevovodi, rezervoari, objekti za smeštaj zapošljenog osoblja i drugi prateći objekti.
- 1.2 Snabdevanje gorivom motornih vozila vrši se uređajima određenim ovim propisima.
- 1.3 Lica zapošljena u stanicama moraju biti obučena u pravilnom rukovanju uređajima na stanici i sredstvima za gašenje požara i upoznata sa ostalim sigurnosnim merama.

2. Zone opasnosti od izbijanja požara

- 2.1 Zone opasnosti određene odredbama tač. 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5 i 3.6 Tehničkih propisa o izgradnji postrojenja za zapaljive tečnosti i o uskladištavanju i pretakanju zapaljivih tečnosti, koji čine sastavni deo Pravilnika o izgradnji postrojenja za zapaljive tečnosti i o uskladištavanju i pretakanju zapaljivih tečnosti, odnose se i na stanice predviđene ovim propisom.
- 2.2 Zona I obuhvata unutrašnjost rezervoara i betonskog korita odnosno komore ukoliko postoje, okno iznad ulaznog otvora rezervoara, okno u kome su smešteni priključci za punjenje (ako su locirani odvojeno), automat za punjenje, merač protoka, armaturu i ostalu opremu koja čini celinu uređaja za punjenje.
- 2.3 Zona II obuhvata:
 - 1) prostor oko okna ulaznog otvora podzemnog rezervoara, okna u kome su smešteni priključci za punjenje (ako su locirani odvojeno), odušnog cevovoda i ventila, poluprečnika 3 m mereno horizontalno i visine 1 m iznad odnosno okna, odušnog cevovoda i ventila mereno od tla;
 - 2) prostor oko automata za istakanje goriva odnosno otvora za istakanje auto-cisterne, poluprečnika 2,5 m mereno horizontalno i visine 1 m iznad tog automata odnosno otvora mereno od tla;
 - 3) prostor oko otvora za punjenje pogonskih rezervoara motornih vozila koja se snabdevaju gorivom na stanici i pokretnih sudova za ulje za loženje, poluprečnika 1 m mereno horizontalno i visine 1 m iznad otvora mereno od tla;
 - 4) prostoriju objekta za smeštaj zapošljenog osoblja u kojoj se drže zapaljive tečnosti grupa I, II i III.
- 2.4 Zona III obuhvata prostor iznad okolnog terena, širine 5 m mereno horizontalno od ivice zone II i visine 0,5 m mereno od tla.
- 2.5 U zoni II ne smeju se nalaziti kanizacioni otvori za odvođenje atmosferskog taloga, jame i otvoreni kanali za kablove i cevovode.
- 2.6 Izuzetno od odredbe tačke 3.7 Tehničkih propisa o izgradnji postrojenja za zapaljive tečnosti i o uskladištavanju i pretakanju zapaljivih tečnosti, koji čine sastavni deo Pravilnika o izgradnji postrojenja za zapaljive tečnosti i o uskladištavanju i pretakanju zapaljivih tečnosti, u zonama II i III dozvoljava se ulazak i izlazak motornog vozila bez hvatača varnica.

3. Stanica

- 3.1 Izgradnja stanice
 - 3.1.1 Stanica mora biti izgrađena tako da zona III bude udaljena od koloseka za parnu vuču

- najmanje 40 m, a od koloseka za dizel ili električnu vuču i izlaza iz objekata u kojima se skuplja veći broj ljudi - najmanje 20 m.
- 3.1.2 U zoni III ne smeju se nalaziti objekti koji ne pripadaju stanici. Izuzetno, može se dozvoliti da zid nekog objekta koji ne pripada stanici ulazi u zonu III ako taj zid nema otvore a ima dimnjak sa hvatačem varnica i vatrootpornost predviđenu za najmanje šest časova.
 - 3.1.3 U naseljenom mestu stanica se ne može graditi na raskrsnici, niti na takvoj udaljenosti od raskrsnice na kojoj bi ometala odvijanje javnog saobraćaja.
 - 3.1.4 Van naseljenih mesta stanica se može graditi samo na prostoru na kome bi preglednost ulaza i izlaza pristupnog puta bila obezbeđena iz oba pravca, s tim da ulaz i izlaz tog puta budu najmanje 25 m udaljeni od raskrsnice.
 - 3.1.5 Stanica mora biti odvojena od puta na kome se vrši javni saobraćaj zaštitnim ostrvom širine najmanje 50 cm.
 - 3.1.6 Izuzetno, u manje prometnim ulicama naseljenog mesta stanica se može graditi i bez zaštitnog ostrva ako to odobri nadležni organ.
 - 3.1.7 Dužina zaštitnog ostrva ne sme biti manja od rastojanja između dva krajnja automata za istakanje.
 - 3.1.8 Ako se na zaštitnom ostrvu postavljaju automati za istakanje, širina zaštitnog ostrva mora iznositi najmanje 3 m, a punjenje pogonskih rezervoara motornih vozila može se vršiti samo izvan puta namenjenog za javni saobraćaj.
 - 3.1.9 Deo stanice na kome se nalaze motorna vozila za vreme punjenja gorivom ne sme se nalaziti u krivini i mora biti betoniran i, po pravilu, horizontalan, a izuzetno sa nagibom do 2%.
- 3.2 Uređaji za snabdevanje gorivom motornih vozila
 - 3.2.1 Pod uređajima za snabdevanje gorivom motornih vozila podrazumevaju se automati za istakanje u čijem se kućištu nalazi pumpa za gorivo i merač protoka, a van kućišta savitljiva cev sa pištoljem i automatskim zapornim organom, koji moraju biti odobreni.
 - 3.2.2 Automati za istakanje koji rade na principu samoposluživanja mogu se postavljati samo na stanicama koje su pod stalnom kontrolom zapošljavanja osoblja i ako to odobri nadležni organ.
 - 3.2.3 Automat za istakanje mora imati ventil za automatsko zatvaranje u svim položajima pištolja kad je on van upotrebe.
 - 3.2.4 Pištolj automata za istakanje mora biti izveden tako da bude obezbeđen od prepunjavanja i da je onemogućeno njegovo ispadanje pri automatskom zatvaranju prilikom punjenja pogonskog rezervoara vozila.
 - 3.2.5 Automati za istakanje se postavljaju na trotoaru, ostrvu ili zaštitnom ostrvu uzdignutom iznad nivoa puta najmanje 14 cm, i to na udaljenosti od najmanje 50 cm od ivice trotoara, ostrva ili zaštitnog ostrva, mereno od gabarita automata.
 - 3.2.6 Automati za istakanje ne smeju se postavljati na prostoru koji je ispod nivoa trotoara na kome se nalazi stanica, niti unutar ili ispod bilo kog objekta osim ispod nadstrešnice za to namenjene.
 - 3.2.7 Ako su automati za istakanje postavljeni na trotoaru bez zaštitnog ostrva, širina puta na kome se nalazi motorno vozilo za vreme punjenja mora iznositi najmanje 2,5 m, što se izvodi proširenjem puta namenjenog za javni saobraćaj.
 - 3.2.8 Ako su automati za istakanje postavljeni na trotoaru sa zaštitnim ostrvom ili na dva ili više ostrva, rastojanje između trotoara i zaštitnog ostrva, između ostrva i trotoara odnosno između ostrva mora biti najmanje toliko da je omogućeno nesmetano mimoilaženje motornih vozila.

- 3.2.9 Ako je saobraćaj u stanici regulisan u jednom smeru, rastojanje između ostrva odnosno između trotoara i ostrva ne sme biti manje od 3 m.
- 3.2.10 Rastojanje između dva automata za istakanje mora iznositi najmanje 2 m, mereno od osovine tih automata.
- 3.2.11 Automati za istakanje moraju biti najmanje 5 m udaljeni od najbližeg uređaja za kontrolu pritiska u pneumaticima i izmenu ulja u motoru odnosno od najbližeg automata za istakanje ulja za loženje.
- 3.3 Cevovodi
 - 3.3.1 Cevovodi na stanici moraju u pogledu projektovanja, konstrukcije, opreme, ispitivanja i označavanja ispunjavati uslove predviđene odgovarajućim odredbama Tehničkih propisa o izgradnji postrojenja za zapaljive tečnosti i o uskladištavanju i pretakanju zapaljivih tečnosti, koji čine sastavni deo Pravilnika o izgradnji postrojenja za zapaljive tečnosti i o uskladištavanju i pretakanju zapaljivih tečnosti, koji čine sastavni deo Pravilnika o izgradnji postrojenja za zapaljive tečnosti i o uskladištavanju i pretakanju zapaljivih tečnosti.
 - 3.3.2 Cevovodi se polažu podzemno i moraju biti zaštićeni od korozije, a spajaju se nepropusnim vezama koje moraju biti odobrene.
 - 3.3.3 Ako se cevovodi polažu direktno u zemlju, moraju se ukopati najmanje 80 cm i obložiti slojem peska debljine najmanje 15 cm. Ako cevovodi prolaze ispod kolovoza, moraju se zaštititi konstrukcijom koja je statički proračunata da izdrži predviđeno opterećenje.
- 3.4. Rezervoari
 - 3.4.1 Gorivo za motorna vozila, tečni naftni gas i ulje za loženje u domaćinstvu moraju se držati u posebno za to izgrađenim podzemnim rezervoarima koji se isključivo koriste kao skladište za potrebe stanice.
 - 3.4.2 Okno iznad ulaznog otvora rezervoara odnosno okno u kome su smešteni priključci za punjenje rezervoara (ako su locirani odvojeno) zatvara se poklopcem koji se može bezbedno zaključati. Na unutrašnjoj strani poklopca mora na vidan način biti označena vrsta goriva koja se smešta u rezervoar.
 - 3.4.3 Okno iznad ulaznog otvora rezervoara odnosno okno u kome su smešteni priključci za punjenje rezervoara (ako su locirani odvojeno) mora biti nepropusno.
 - 3.4.4 Ukupna zapremina rezervoara stanice ne sme iznositi više od 300 m³, s tim da se u njima zapaljive tečnosti grupe I mogu uskladištavati do 150 m³. Izuzetno, ukupna zapremina rezervoara stanice izgrađene van naseljenog mesta može iznositi više od 300 m³, ako to odobri nadležni organ.
 - 3.4.5 Ukupna zapremina rezervoara stanice u koji se smešta tečni naftni gas ne sme iznositi više od 30 m³.
 - 3.4.6 Rezervoar za smeštaj tečnog naftnog gasa mora biti udaljen najmanje 10 m od najbližeg automata za istakanje zapaljivih tečnosti.
- 3.5 Objekt za smeštaj zapošljenog osoblja
 - 3.5.1 U objektu za smeštaj zapošljenog osoblja mogu se držati ulja, maziva, sredstva protiv zamrzavanja i sredstva auto-kozmetike, pakovana pojedinačno u hermetički zatvorenim posudama zapremine do 5 litara.
 - 3.5.2 Ako u objektu za smeštaj zapošljenog osoblja postoji samo jedna prostorija, najveća količina zapaljivih tečnosti grupa I, II i III iz tačke 3.5.1 ovih propisa, koja se može držati u toj prostoriji, iznosi 200 litara, a najveća količina tečnosti čija je temperatura zapaljivosti preko 100°C iznosi 1000 litara.
 - 3.5.3 U objektu za smeštaj zapošljenog osoblja mogu se držati zapaljive tečnosti grupa I, II i III iz tačke 3.5.1 ovih propisa u količini do 400 litara, a tečnosti čija je temperatura

zapaljivosti preko 100o C u količini do 2000 litara, ako u tom objektu postoji posebno izgrađena prostorija čiji pregradni zid nema otvora prema prostoriji za zapošljeno osoblje.

- 3.5.4 Posebna prostorija iz tačke 3.5.3 ovih propisa mora ispunjavati sledeće uslove:
- 1) da je vatrootpornost zidova predviđena za najmanje četiri časa;
 - 2) da je pod od materijala koji ne varniči;
 - 3) da je krov izrađen od laganog materijala (najveća težina konstrukcije krova 50 kg/m²);
 - 4) da je obezbeđena prirodna ili veštačka ventilacija.
- 3.5.5 Prostorija objekta za smeštaj zapošljenog osoblja može se zagrevati toplom vodom, parom niskog pritiska ili toplim vazduhom. Izuzetno, ako se u objektu za smeštaj zapošljenog osoblja ne drže zapaljive tečnosti grupa I, II i III, za grejanje takvog objekta može se koristiti i peć na ulje za loženje, s tim da je objekt izvan zone II i da ima dimnjak snabdeven hvatačem varnica.

4. Pretakanje goriva

- 4.1 Pretakanje goriva iz auto-cisterne u rezervoar
- 4.1.1 Za vreme pretakanja goriva iz auto-cisterne u podzemni rezervoar stanice, gorivo se ne sme izdavati, a prostor oko auto-cisterne i okna u kome su smešteni priključci za punjenje rezervoara mora biti pod stalnom kontrolom i obezbeđen od požara.
- 4.1.2 Auto-cisterna se spaja na priključak podzemnog rezervoara spojnicama koje moraju biti odobrene.
- 4.1.3 Za vreme pretakanja goriva, auto-cisterna mora biti spojena sa sistemom za uzemljenje rezervoara.
- 4.1.4 Podzemni rezervoar se može puniti gorivom iz postrojenja za uskladištavanje zapaljivih tečnosti putem cevovoda, ako se stanica nalazi u sklopu tog postrojenja.
- 4.1.5 Za vreme pretakanja goriva, motor auto-cisterne mora biti ugašen a auto-cisterna zaključena ručnom kočnicom i obezbeđena od pokretanja podmetačima postavljenim pod točkove.
- 4.1.6 Na prostor oko auto-cisterne i okna u kome su smešteni priključci podzemnog rezervoara, za vreme pretakanja goriva, dozvoljen je pristup samo zapošljenom osoblju.
- 4.2 Snabdevanje gorivom motornog vozila
- 4.2.1 Za vreme punjenja gorivom pogonskog rezervoara motornog vozila, motor vozila mora biti ugašen a vozilo zaključeno.
- 4.2.2 Od otvora pogonskog rezervoara motornog vozila koje se puni gorivom moraju sva ostala vozila biti udaljena najmanje 1 m.
- 4.2.3 Punjenje pogonskog rezervoara motornog vozila tečnim naftnim gasom dozvoljeno je samo ako vozilo ima odobrene uređaje i instalacije za korišćenje takvog gasa.
- 4.2.4 Boca za tečni naftni gas ne može se upotrebljavati kao pogonski rezervoar motornog vozila.
- 4.2.5 Pretakanje tečnog naftnog gasa u pogonski rezervoar motornog vozila vrši se samo iz rezervoara.
- 4.2.6 Pretakanje tečnog naftnog gasa mora se vršiti na otvorenom prostoru izloženom prirodnom strujanju vazduha.
- 4.2.7 Za punjenje pogonskog rezervoara motornog vozila tečnim naftnim gasom mogu se upotrebljavati samo električne ili ručne pumpe.
- 4.2.8 Ako se prilikom punjenja pogonskog rezervoara motornog vozila gorivo prospe, moraju se obrisati sve površine na koje se gorivo prosulo. Sredstva za brisanje i čišćenje stavljaju se u posebne, hermetički zatvorene kante, koje se ne smeju

transportovati sa ostalim otpacima.

5. Zaštita od požara

- 5.1 Oprema za zaštitu od požara sastoji se od ručnih i prevoznih aparata za gašenje požara.
- 5.2 Uz svaka dva automata za istakanje mora se nalaziti po jedan ručni aparat za gašenje požara kapaciteta punjenja najmanje 9 kg praha ili drugog odgovarajućeg sredstva za gašenje požara.
- 5.3 Uz uređaje za izmenu ulja u motoru i kontrolu pritiska u pneumaticima mora se nalaziti jedan ručni aparat za gašenje požara kapaciteta punjenja najmanje 9 kg praha ili drugog odgovarajućeg sredstva za gašenje požara.
- 5.4 U prostoriji za smeštaj zapošljenog osoblja i u posebnoj prostoriji iz tačke 3.5.3 ovih propisa mora se nalaziti najmanje po jedan ručni aparat za gašenje požara kapaciteta punjenja najmanje 9 kg praha ili drugog odgovarajućeg sredstva za gašenje požara.
- 5.5 Za vreme pretakanja goriva iz auto-cisterne u rezervoar, na mestu na kome se vrši pretakanje mora se nalaziti, pripremljen za eventualnu upotrebu, jedan prevozni aparat za gašenje požara kapaciteta punjenja najmanje 50 kg praha ili drugog odgovarajućeg sredstva za gašenje požara.
- 5.6 Izuzetno od odredbe tačke 5.5 ovih propisa, na mestu pretakanja goriva iz auto-cisterne u rezervoar može se umesto prevoznog aparata za gašenje požara koristiti 6 ručnih aparata za gašenje požara kapaciteta punjenja najmanje 9 kg praha ili drugog odgovarajućeg sredstva za gašenje požara, s tim da tim aparatima rukuju najmanje tri lica.
- 5.7 U blizini mesta na kojima je mogućnost prosipanja zapaljivih tečnosti na stanici najveća, postavljaju se sanduci sa peskom zapremine najmanje 30 m³.
- 5.8 Oprema za zaštitu od požara mora se svakodnevno vizuelno kontrolisati.